

Fugleliv

Selv om det også er en del vann- og våtmarksfugler som hekker i Eidselva i sommerhalvåret er det mest spennende knyttet til overvintring.

En del av et større kompleks

Eidselva er en del av et større kompleks av våtmarksområder i midtre deler av Telemark. Komplekset strekker seg fra Fjærekilen i sør, til Fjågesund i vest, Seljordsvatnet i nordvest og Semsøyene ved Notodden i nordøst.

Innenfor dette området finnes en rekke større og mindre trekk- og overvintringsområder som i sum har nasjonal betydning for våtmarksfugler. Fuglene forflytter seg mellom områdene gjennom vinteren etter hvordan beite- og isforhold endrer seg. Fuglene bruker også de enkelte områdene forskjellig, alt etter om vinteren er streng eller mild. En viktig faktor er stor vintervannføring knyttet til regulering og kraftproduksjon vinterstid i vassdragene. Dette gir mulighet for åpent vann i regionen, selv i strenge kuldeperioder.

Lokalt viktig overvintringsområde

Bakgrunnen for at området fungerer som et lokalt viktig overvintringsområde er en kombinasjon av gode beiteforhold og åpent vann vinterstid. Både svaner, gjess, gressender og dykkender overvintrer derfor i et forholdsvis stort antall. I tillegg til de naturgitte forholdene, er alle fuglene en trivselfaktor for lokalbefolkningen, slik at mange mater fuglene gjennom hele vinteren.

Knoppsvane

Knoppsvane er en ny art i vassdraget i indre deler av Telemark. Den dukket først opp tidlig på 1970-tallet, men det tok mange år før den begynte å hekke. Det skjedde først i 1990 og den har hekket uregelmessig med 1 par årlig siden. Reiret har den lagt enten i Deilevja eller på noen småholmer sentralt i elva.

Foto: Knoppsvane hekker uregelmessig med ett par i Eidselva.

Sangsvane

Sangsvane er en av karakterartene (en art som er typisk for en lokalitet) for Eidselva vinterstid. Særlig øker antallet etter at isen i løpet av desember legger seg på Nomevannet lenger opp i vassdraget. Antall individer varierer etter isforhold og beitegrunnlag, men flokker på 30 - 50 individ er vanlig. Det er mye som tyder på at beitegrunnlaget kan være redusert de siste årene på grunn av overbeiting, slik at maksimumsantallet har gått tilbake på slutten av 1990-tallet. Sangsvane er aldri funnet hekkende i Telemark.

Kanadagås

Kanadagås er også en nykommer som er en av karakterartene. Som navnet tilsier er dette en utenlands fugl som ikke hører naturlig hjemme i Norge. Arten er imidlertid satt ut en rekke steder i Norge fra helt tilbake på 1930-tallet. Formålet har vært å få introdusert en ny jaktbar art i norsk fauna. Fuglene i midtre del av Telemark tilhører en hekkebestand som opprinnelig ble satt ut fra Meråker i Nord-Trøndelag.

Vinteren 1969/1970 dukket de første fuglene opp i Midt-Telemark, men først fra vinteren 1978/79 kan kanadagås betraktes som regelmessig i Eidselva. Maks.tall er 100 ind. vinteren 1997/1998. 1 par hekket for første gang sommeren 2002 og det ble vellykket hekking også i 2003.

Gressender

Gressender er en gruppe ender som beiter vegetasjon på overflaten (dvs. at de ikke dykker for å finne føde). Stokkand er en karakterart som overvintrer i stort antall (100-150 ind. Disse fuglene blir i stor grad holdt i live pga. fôring gjennom vinteren. Noen få par hekker dessuten årlig. I tillegg observeres både krikkand og brunnakke i et lite antall årlig i trekktiden høst og vår.

Albino stokkand i Eidselva mars 2003. Foto: Hans Arne Flåto

Dykkender

Dykkender finner føden sin ved å dykke ned på bunnen. Toppand er den vanligste og den overvintrer i forholdsvis stort antall (30-50 individ), særlig etter at isen i løpet av desember legger seg på. Nomevannet lenger opp i vassdraget. Kvinand opptre gjennom hele året i en lite antall. Noen få par hekker årlig.

Fiskender

Fiskender dykker og lever utelukkende av fisk. Ofte kan man se flere fugler sammen som svømmer i formasjon på overflaten med hodet under vann, mens de speider etter et passende bytte. Laksand opptre gjennom hele året i et lite antall. Muligens hekker 1-2 par. Siland er derimot en trekkfugl som kanskje av og til kan "slenge innom" Eidselva på trekk vår og høst, selv om den best trives i store, klare vann som Norsjø og Flåvatn.

Vadere

Vi har liten oversikt over denne gruppen våtmarksfugler i Eidselva. De trives helst på mudderbanken o.l., og det er det lite av i området. Strandsnipe er sannsynligvis eneste hekkende art. På trekk vår og høst observeres ellers et lite antall av rødstilk, grønstilk og gluttsnipe. Vipe hekker på jordene nord for området.

Sjeldenheter

Følgende arter som betraktes som sjeldne og mer tilfeldige funn kan nevnes: dvergdykker, hvitkinngås, tundragås, kortnebbgås og grønlandsmåke.

Kilde: Ceroi.net